

for Arbejderen, saa at han kan kaste hele sin Arbejdsraft derover, naar han saa synes. Naar han ved at lægge al sin Magt paa Dyrtningen af Lodden, ved at behandle den havemæssigt, kunde saa sit Erhverv derpaa, vilde han derved kunne komme i en uafhængig Stilling, og det vilde være at foretrække ganske betydelig. Der har været Spørgsmaal om, hvorledes disse Forhold vilde virke paa Arbejdslønnen ude paa Landet, og i det hele paa Landarbejdersstandens Talrigbed. Af en æret Taler, jeg erindrer ikke hvem, blev der sagt, at det var vanskeligt at skaffe Arbejdsraft paa Landet til sine Tider, og at det maatte vilde blive endnu vanskeligere, naar der blev skaffet disse mange selvstændige Hjem til Beje. Jeg tror, at saaledes som Landbruget udvikler sig, hvor Maskinteknikken griber mere og mere om sig, vil det kun blive, som det allerede tilbels er til enkelte Tider af Aaret, at der trænges til, om jeg saa maa sige, at man ved et raft Tag samler Befolkningen paa Landet, medens der den største Del af Aaret vil være Arbejdsraft nok tilovers, saa at der altsaa er ledige Hænder i mer end tilstrækkeligt Antal. Jeg mener derfor, at den Omstændighed, at Arbejdsklassen paa Landet fik selvstændige Hjem, hvortil de kunde knytte den væsentlige Del af deres Arbejdsøene, ikke vilde forhindre dem fra at tage i med paa de Tider, hvor det for Landbruget gælder om, som jeg kaldte det før, et raft Tag i det givne Øjeblik. Der kan være Tale om, at den her omtalte Foranstaltning kunde bidrage til, at Lønnen sank noget for Landarbejderne, saa at det, de fik paa den ene Led, tabte de paa den anden Led. Det er noget, man har hørt Klager over paa forskellige Egne, at de jordbesiddende Husmænd arbejdede billigere end de, som ingen Jord havde, idet hine havde dette Dierhverv hjemme, som giver dem Indtægter, der bevirke, at de kunne arbejde billigere end de Arbejdere, som ikke have dette Dierhverv, men som maa have hele deres Erhverv ud af at arbejde med deres Hænder som Lønarbejdere for fremmede. Jeg skal dog ikke komme dybere ind paa dette Forhold, men kun henvise til, at der her er en Sag, der trænger til at ses efter og til at drøftes, thi naaede man kun ved det foreliggende Forslag med det dert bestemte lille Areal til at skabe en saa-

dan Fare for, at Arbejdslønnen paa Landet kunde gaa ned, opnaaedes der jo intet til Gavn for Landarbejderne. Der var jo intet Fremskridt i, at man fik Forholdene ordnede saaledes, at Manden i Huset kunde arbejde for en noget billigere Løn ude, medens Konen gif hjemme og sled paa dette lille Stykke Land for at supplere den daarlige Indtægt og altsaa erstatte det, som Manden fik mindre i Arbejdsløn. Jeg mener, at her er der et Forhold, som nok kunde trænge til at undersøges, men jeg fremsætter det kun som en Tante, der maa tages med i Betragtning, naar man taler om de Følger, som en saadan Lov vil kunne have. Der er et andet Forhold ved Lovforslaget, som jeg ogsaa skal paapege. Det ærede Medlem for Maribo Amts 3dje Valgtreds (Nielsen-Grøn) berørte det lidt, men saa flygtigt, at jeg finder Anledning til yderligere at komme ind derpaa. Jeg samstemmer fuldstændig i den Mening, at det ikke gaar an at lægge de Byrder over paa Kommunerne, som Lovforslaget foreslaar. Der er saa stor Forskel paa Kommunernes Befolkning, at det ikke gaar an at behandle dem over en Bant ved denne Lijlighed. Der er mange Kommuner, der saa at sige bestaa af Arbejdere og Smaafolk, og for disse Kommuner vil det være meget vanskeligt at skaffe de Midler til Stede, som skulle bruges til Ekspropriation af Jord og til forsvrigt at sætte Planen i Værk. Og her indtræder da det Forhold tillige, som jeg nærmere vil berøre. Jeg mener, at det lige over for saadanne Kommuner vil være temmelig nødvendigt, at der bliver stillet Midler til deres Naadighed ikke alene til den her omtalte Plans Realisation, men ogsaa til et andet Formaal. Det gaar nemlig ikke an at sætte Landarbejderne ud paa denne Jord med de bare Hænder og sige: Værsgod, dyrt nu denne Jord op. Vi kende alle — det er i alt Fald omtalt her i Tinget mange Gange — de daarlige Forhold, hvorunder Landarbejderne lede. Vi vide alle, hvor daarlig en Betaling de saa for deres Arbejde, og at det vil være temmelig umuligt for dem at lægge noget op af denne Løn; vi vide, at de leve et Liv fuldt af Afvaan for at kunne subsistere, og at de altsaa ikke kunne lægge noget til Side. Men sætter man dem nu ud paa en Plet Jord og siger, at